

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Керівник Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Іван ВЕРВЕЙКО

04 04 2025 року

ПОЛОЖЕННЯ

про Департамент моніторингу додержання права на справедливий суд та процесуальних прав Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

1. Загальні положення

1.1. Департамент моніторингу додержання права на справедливий суд та процесуальних прав (далі – Департамент) є самостійним структурним підрозділом Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (далі – Секретаріат), діяльність якого координує Представник Уповноваженого в системі судуоустрою з права на справедливе правосуддя та представництва в Конституційному Суді України (далі – Представник Уповноваженого) згідно із затвердженою посадовою інструкцією.

1.2. Департамент у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», «Про звернення громадян», «Про державну службу», процесуальним законодавством, іншими законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, підзаконними нормативно-правовими актами, Положенням про Секретаріат, наказами Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений), Секретаріату та цим Положенням.

1.3. Структуру та штатну чисельність Департаменту затверджує Уповноважений.

1.4. До складу Департаменту входять структурні підрозділи відповідно до затвердженої структури та штатного розпису Секретаріату.

1.5. Положення про Департамент, положення про структурні підрозділи Департаменту та посадові інструкції працівників Департаменту затверджує Керівник Секретаріату.

1.6. Працівників Департаменту призначає на посади та звільняє з посад Уповноважений.

2. Завдання

2.1. Основними завданнями Департаменту є забезпечення реалізації повноважень Уповноваженого у сфері здійснення парламентського контролю за додержанням процесуальних прав людини і громадянина в кримінальному, цивільному та адміністративному процесах, на стадії примусового виконання

судових рішень, прав людини в місцях несвободи, а також підготовка проєктів конституційних подань Уповноваженого та забезпечення представництва Уповноваженого у Конституційному Суді України.

2.2. На Департамент також покладені завдання щодо:

2.2.1 забезпечення поновлення порушених процесуальних прав людини і громадянина в кримінальному, цивільному та адміністративному процесах, на стадії примусового виконання судових рішень, а також прав людини в місцях несвободи;

2.2.2 здійснення моніторингових спостережень за додержанням процесуальних прав учасників судового провадження у цивільному та адміністративному процесах, у кримінальному провадженні на засіданнях судів усіх інстанцій, у тому числі на закритих судових засіданнях, за умови згоди суб'єкта права, в інтересах якого судовий розгляд оголошено закритим, зокрема з відвідуванням судів, розташованих у місті Києві;

2.2.3 здійснення представництва інтересів громадян у суді, а також вступ у справу, у визначених чинним законодавством випадках;

2.2.4 забезпечення реалізації повноважень Уповноваженого щодо аналізу та удосконалення законодавства стосовно додержання прав людини і громадянина у кримінальному провадженні, цивільному та адміністративному судочинстві, на стадії виконавчого провадження, судоустрою, а також щодо додержання прав людини в місцях несвободи;

2.2.5 інформаційно-аналітичного, експертного забезпечення в межах визначених повноважень діяльності Уповноваженого, Представника Уповноваженого та Секретаріату, ведення організаційної, інформаційної та облікової роботи в інтересах Департаменту.

3. Функції

3.1. Для забезпечення діяльності Уповноваженого Департамент відповідно до покладених на нього завдань та розподілу обов'язків між працівниками в межах своїх повноважень:

3.1.1 здійснює моніторинг додержання прав і свобод людини і громадянина в кримінальному, цивільному та адміністративному процесах, стану додержання прав осіб, які перебувають в місцях несвободи, шляхом аналізу інформації, отриманої зі звернень громадян, громадських організацій, звернень народних депутатів або відкритих джерел, та за результатами моніторингу надає пропозиції Уповноваженому щодо вжиття заходів парламентського контролю з метою забезпечення прав і свобод людини;

3.1.2 за дорученням Уповноваженого здійснює представництво інтересів громадян у суді, а також вступ у справу, у визначених чинним законодавством випадках, забезпечує здійснення моніторингового спостереження працівниками Департаменту в судах всіх інстанцій, бере участь в закритих судових засіданнях за умови згоди суб'єкта права, в інтересах якого судовий розгляд оголошено закритим;

3.1.3 розглядає та надає відповіді на звернення громадян, депутатські запити і звернення, запити на інформацію, листи державних органів, органів

місцевого самоврядування, громадських об'єднань, підприємств, установ, організацій, інші звернення з питань, що належать до компетенції Департаменту, здійснює провадження у справах про порушення прав людини в порядку, визначеному Уповноваженим;

3.1.4 надсилає звернення за належністю до відповідних органів з рекомендаціями щодо дотримання стандартів у галузі прав людини і громадянина;

3.1.5 готує проекти подань Уповноваженого до державних органів та органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, підприємств, установ та організацій незалежно від їх форм власності та їх посадових і службових осіб щодо усунення виявлених та запобігання порушень прав і свобод людини і громадянина;

3.1.6 готує матеріали про адміністративні правопорушення за фактами невиконання законних вимог Уповноваженого або представників Уповноваженого, відповідальність за які передбачена статтею 188-40 Кодексу України про адміністративні правопорушення, у випадку ненадання доступу до судового рішення або матеріалів справи за заявою особи, а також іншого порушення Закону України «Про доступ до судових рішень», відповідальність за які передбачена частиною шостою статті 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення, та здійснює супровід цих матеріалів у суді;

3.1.7 готує проекти позицій (висновків) Уповноваженого щодо проектів нормативно-правових актів, що розробляються або внесені на розгляд до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, позицій та висновків Уповноваженого до проектів нормативно-правових актів, наданих Уповноваженому розробниками (суб'єктами нормотворення);

3.1.8 здійснює моніторинг законів і підзаконних нормативно-правових актів щодо їх відповідності стандартам у галузі прав людини і громадянина у кримінальному провадженні, цивільному та адміністративному судочинстві, на стадії виконавчого провадження, судоустрою, а також щодо дотримання прав людини в місцях несвободи;

3.1.9 готує проекти пропозицій щодо удосконалення чинних законів і підзаконних нормативно-правових актів у кримінальному провадженні, цивільному та адміністративному судочинстві, на стадії виконавчого провадження, судоустрою, дотримання прав людини в місцях несвободи, спрямованих на забезпечення захисту прав і свобод людини і громадянина, запобігання їх порушенню або сприяння поновленню для внесення Уповноваженим в установленому порядку суб'єктам нормотворення;

3.1.10 здійснює узагальнення практики застосування процесуального законодавства в кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві, на стадії виконавчого провадження, а також щодо дотримання прав людини в місцях несвободи та підготовку відповідних пропозицій;

3.1.11 здійснює моніторинг практики міжнародних судів у сфері законодавства у кримінальному провадженні, цивільному та адміністративному судочинстві, на стадії виконавчого провадження,

судоустрою, додержання прав людини в місцях несвободи та підготовку проектів пропозицій щодо удосконалення законодавства України;

3.1.12 готує проекти конституційних подань Уповноваженого з питань конституційності законів та інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції України;

3.1.13 готує проекти позицій (висновків) Уповноваженого щодо конституційних подань та конституційних скарг, які перебувають на розгляді у Конституційному Суді України;

3.1.14 забезпечує представництво Уповноваженого у Конституційному Суді України;

3.1.15 готує проекти інформаційно-аналітичних матеріалів для керівництва Секретаріату, Уповноваженого та представника Уповноваженого щодо поточного стану додержання процесуальних прав людини і громадянина в кримінальному, цивільному та адміністративному процесах, на стадії примусового виконання судових рішень, прав людини в місцях несвободи, а також із інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою України;

3.1.16 надає в межах компетенції методичну та консультативну допомогу працівникам Секретаріату, які здійснюють регіональне представництво, та регіональним координаторам взаємодії з громадськістю;

3.1.17 забезпечує надання інформаційно-аналітичних повідомлень щодо додержання процесуальних прав, прав людини в місцях несвободи, а також із інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою України для висвітлення на офіційному вебпорталі Уповноваженого, у соціальних мережах Уповноваженого та Секретаріату;

3.1.18 здійснює в установленому порядку прийом громадян, у тому числі за дорученням Уповноваженого, Керівника Секретаріату здійснює особистий прийом заявників в місцях несвободи в межах міста Києва з питань, що належать до компетенції Департаменту;

3.1.19 забезпечує взаємодію і співпрацю з державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, міжнародними організаціями, закладами вищої освіти та науково-дослідними установами з питань, що належать до компетенції Департаменту, надає пропозиції щодо підготовки та готує проекти договорів, угод, меморандумів щодо співпраці з ними;

3.1.20 готує та узагальнює матеріали для щорічної і спеціальних доповідей Уповноваженого з питань, що належать до компетенції Департаменту;

3.1.21 забезпечує в межах компетенції діяльність Консультативної ради при Уповноваженому та експертної ради при Представнику Уповноваженого;

3.1.22 бере участь в організації та проведенні просвітницьких, навчальних заходів, нарад, конференцій, семінарів, круглих столів, залучає для їх проведення науковців, фахівців, незалежних експертів;

3.1.23 забезпечує організаційну, інформаційну та облікову роботу у Департаменті;

3.1.24 здійснює інші функції, що впливають із покладених на Департамент завдань.

4. Права

4.1. Департамент відповідно до покладених на нього завдань має право:

4.1.1 запитувати інформацію, ознайомлюватися з документами та отримувати їх копії від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, їх посадових та службових осіб, зокрема органів прокуратури, судових органів, включаючи справи, які перебувають у судах з урахуванням вимог, встановлених законодавством;

4.1.2 залучати до участі у вивченні окремих питань додержання процесуальних прав людини науковців, міжнародних експертів, представників державних органів та органів місцевого самоврядування;

4.1.3 вимагати від посадових і службових осіб державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності сприяння проведенню перевірок діяльності щодо додержання прав людини визначення спеціалістів для участі в проведенні перевірок, експертиз і надання відповідних висновків;

4.1.4 вимагати від посадових і службових осіб, громадян України, іноземців та осіб без громадянства надання усних або письмових пояснень обставин, які перевіряються у справі про порушення процесуальних прав або у справі про адміністративне правопорушення;

4.1.5 оформлювати матеріали про адміністративне правопорушення, забезпечувати супровід цих матеріалів у суді за фактами невиконання законних вимог Уповноваженого або представників Уповноваженого, відповідальність за які передбачена статтею 188-40 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а у випадку ненадання доступу до судового рішення або матеріалів справи за заявою особи, а також іншого порушення Закону України «Про доступ до судових рішень», відповідальність за які передбачена частиною шостою статті 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення;

4.1.6 здійснювати аудіозапис, проводити фото- та відеофіксацію під час проведення моніторингових спостережень за додержанням процесуальних прав учасників судового провадження у кримінальному провадженні, цивільному та адміністративному процесах;

4.1.7 за дорученням Уповноваженого порушувати перед керівниками державних органів та органів місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, зокрема перед правоохоронними та судовими органами, питання щодо виконання актів реагування Уповноваженого в установленій законом строк;

4.1.8 використовувати державні, зокрема урядові, системи зв'язку і комунікації, а також статистичну інформацію Секретаріату;

4.1.9 брати участь у нарадах, семінарах, конференціях, круглих столах, симпозіумах та інших заходах з питань додержання процесуальних прав

людини і громадянина в кримінальному, цивільному та адміністративному процесах, на стадії примусового виконання судових рішень, судоустрою, а також прав людини в місцях несвободи, що проводяться в Секретаріаті, та за дорученням Уповноваженого – у заходах, що проводяться в інших державних органах та органах місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами, організаціями;

4.1.10 скликати в установленому порядку наради з питань, що належать до компетенції Департаменту.

4.2. За дорученням Уповноваженого або Керівника Секретаріату працівники Департаменту мають право діяти від імені Уповноваженого або Секретаріату та представляти їх інтереси з усіма правами, що надані чинним законодавством України

5. Керівництво

5.1. Департамент очолює Директор, який призначається на посаду і звільняється з посади Уповноваженим.

5.2. На посаду Директора Департаменту призначається особа, яка особа, яка має ступінь вищої освіти не нижче магістра за спеціальністю «Право» («Правознавство»), з досвідом роботи на посадах державної служби категорій «Б» чи «В» або досвідом служби в органах місцевого самоврядування, або досвідом роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності не менше двох років.

5.3. У своїй діяльності Директор Департаменту повинен додержуватися Конституції України і законів України, інших нормативно-правових актів, прав та охоронюваних законом інтересів людини і громадянина, забезпечувати виконання покладених на нього функцій та повною мірою використовувати надані йому права.

5.4. Директор Департаменту повинен знати Конституцію України, Закони України «Про державну службу», «Про запобігання корупції», «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», інше законодавство України, що стосується діяльності Уповноваженого, чинні міжнародні договори в галузі захисту прав і свобод людини і громадянина, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також вільно володіти державною мовою.

5.5. Директор Департаменту має заступників у кількості згідно зі штатним розписом. У разі відсутності Директора Департаменту виконання його обов'язків здійснює його заступник відповідно до наказу Керівника Секретаріату.

5.6. Директор Департаменту підпорядкований Керівнику Секретаріату та координує свою діяльність з Представником Уповноваженого.

5.7. Директор Департаменту несе персональну відповідальність за виконання покладених на Департамент завдань.

5.8. Посадові обов'язки та права Директора Департаменту визначаються у його посадовій інструкції.

6. Інші питання

6.1. Працівники Департаменту несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України за невиконання або неналежне виконання покладених на них службових обов'язків, перевищення своїх повноважень, порушення обмежень, пов'язаних з проходженням державної служби, а також за вчинок, який порочить їх як державних службовців та/або дискредитує Уповноваженого та/або Секретаріат.

6.2. Секретаріат створює належні умови для ефективної роботи і підвищення кваліфікації працівників Департаменту, забезпечує їх робочі місця телефонним зв'язком, засобами оргтехніки, відповідним обладнанням і місцями для зберігання документів.

6.3. Департамент під час здійснення повноважень відповідно до затверджених положень використовує бланки Уповноваженого, Представника Уповноваженого та Секретаріату встановленого зразка.

Директор Департаменту

Денис КОНОНЕНКО